

Alegerea manualului școlar

laborant Monea Iordana
Colegiul Tehnic „Traian Vuia” Galați

W. Okon, în *Didactica generală*, afirmă că „manualul deschide porțile spre fenomenele naturale, sociale și culturale, îl ajută pe elev în cercetarea, cunoașterea și transformarea lor, înregistrează rezultatele cunoașterii și, totodată, formează capacitățile de cunoaștere, dezvoltă preocupările de asimilare, deschide drumul spre autoinstruirea permanentă.”¹

Orice manual îndeplinește mai multe funcții:

- a. **funcția de informare** – cu ajutorul lui se transmit cunoștințe, făcându-se apel la limbaj, scheme, fotografii, simboluri;
- b. **funcția formativă** – materialul conținut servește la exersarea muncii individuale;
- c. **funcția stimulativă** – prin natura materialelor, prin angajarea presupusă de exerciții, el contribuie la dezvoltarea curiozității și a interesului pentru căutare și creație;
- d. **funcția de autoinstruire** – un manual realizat bine îl înarmează pe elev cu tehnici de muncă intelectuală, îi formează un stil propriu de muncă, din posesia cărora el va putea continua să se autoinstruiască.

Pentru a alege manualul potrivit dintr-o ofertă mai largă, e nevoie ca profesorul să cunoască programa (condiție obligatorie), document oficial care-l ajută pe profesor să înțeleagă modelul disciplinei, scopurile spre care trebuie să-și îndrepte activitatea didactică, cunoștințele, abilitățile, deprinderile și competențele pe care trebuie să le capete elevii lui, în fine spiritul metodologic în care trebuie să-și construiască activitățile didactice;

-să cunoască grupul-țintă cu care v-a lucra (condiție facultativă în situațiile claselor a V-a și a IX-a). Profesorul are libertatea de a folosi acest instrument în grade diferite la clasă, putând să acționeze pentru „adaptarea” manualului la interesele reale ale grupului-țintă și la nivelul de înțelegere al elevilor cu care lucrează:

-prin înlocuirea unor texte, a unor sarcini de lucru, a unor teste de evaluare considerate nepotrivite grupului-țintă (texte prea dificile, sarcini de lucru neclare sau dificile, teste de evaluare care vizează un număr mic de obiective de referință / competențe specifice vizate prin secvența didactică realizată, etc.)

-prin reordonarea conținuturilor într-o succesiune considerată mai accesibilă grupului-țintă sau mai logică din punct de vedere al coerenței disciplinei;

-prin omiterea unor conținuturi care nu sunt obligatorii în programă prin adăugarea unor conținuturi prin care elevii să aprofundeze o noțiune mai puțin înțeleasă.

Contextul alegerii manualelor nu este în totdeauna favorabil. Timpul scurt alocat procesului de consultare a ofertei de manuale pentru o anumită clasă, „moștenirea” unor manuale pentru care au optat în anii anteriori alți colegi sunt doar câteva dintre dificultățile care pot apărea.

Există, în mare, câteva posibilități de alegere a manualelor:

-profesorul alege singur manualul după care dorește să lucreze la clasă (consultă întreaga ofertă, discută cu colegii pornind de la câteva criterii clare în funcțiile de care și-au format propria opțiune, își formulează alegerea);

-profesorul alege manualul împreună cu elevii (procesul e mai dificil de realizat cu clasele de gimnaziu, dar la liceu, în special la clasa a IX-a, având în vedere că profesorul nu cunoaște colectivul de elevi, acesta poate fi benefic; e important ca profesorul să le comunice mai întâi elevilor punctul său de vedere în concordanță cu programa și demersul didactic pe care-l propun manualele prezentate și abia apoi să le solicite elevilor să-și exprime părerea, pornind de la câteva

¹ W.Okon, *Învățământul problematizat în școala contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1978, pag. 43

criterii oferite de profesor: interesul pentru textele incluse în manual, dacă demersul didactic li se pare simulativ sau nu, atractivitatea manualului, etc.)

-profesorul alege manualul singur, dar le prezintă părinților motivele opțiunii sale (în special la gimnaziu, dar și la liceu, e bine ca profesorul să le prezinte părinților toate manualele și să le prezinte argumentele care l-au determinat să aleagă un anumit manual; părinții au dreptul să cunoască aceste motive și să se simtă implicați în alegerea manualului; în cazul în care majoritatea părinților nu acceptă motivele expuse de profesor și doresc ca elevii lor să lucreze după alt manual, profesorul va decide, în funcție de argumentele aduse de părinți, dacă își va schimba opțiunea sau nu);